

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2015-0011>

⁶ Remarks by President Donald Tusk after President Poroshenko's exchange of views with the members of the European Council [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/02/150212-tusk-after-meeting-poroshenko/>

⁷ Traynor I. Ukraine crisis exposes Europe's policy vacuum [Електронний ресурс] / Ian Traynor // The Guardian. – Thursday, 23 January 2014. – Режим доступу: <http://www.theguardian.com/global/2014/jan/23/ukraine-crisis-exposes-europe-policy-vacuum>

⁸ Dollbaum J.M. Was Nuland sagen wollte – Die EU und ihre Sanktionsdebatte / Jan Matti Dollbaum // Ukraine-Analysen. – 11.03.2014. – Nr. 129. – S. 19-20.

⁹ Україна – не одна. Як світ допомагає українцям протистояти агресії Росії. Аналітична записка. – К.: Інститут світової політики, 2014. – С. 2.

¹⁰ European Parliament resolution of 27 February 2014 on the situation in Ukraine. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0170+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>

¹¹ European Council conclusions on Ukraine. Approved by the European Council on 20 March 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ue.eu.int/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/141707.pdf

¹² Joint statement of the Council and the Commission on the EU-Ukraine Association Agreement [Електронний ресурс] / General Affairs Council meeting. – Brussels, 29 September 2014. – Режим доступу: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/144955.pdf

¹³ Шпек У. Позиція меншості в питанні російської агресії стала позицією більшості / У. Шпек // Український тиждень. – 2015. – №4(376). – С. 28.

¹⁴ Україна – не одна. Як світ допомагає українцям протистояти агресії Росії. Аналітична записка. – К.: Інститут світової політики, 2014. – С. 3.

¹⁵ Не можна втратити унікальний шанс досягти миру в Україні – Могеріні [Електронний ресурс] // Європейська правда. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2015/02/10/7030706/>

¹⁶ Песков: Россия – гарант урегулювання на Україні, но не исполнитель [Електронний ресурс]

// РИА Новости. – Режим доступу: <http://ria.ru/world/20150213/1047476036.html#14249450446223&message=resize&relto=register&action=addClass&value=registration>

¹⁷ Саріуш-Вольський Я. Коли зважати на розколи всередині ЄС, то добре, що нині запроваджено санкції / Я. Саріуш-Вольський // Український тиждень. – 2015. – №4(376). – С. 27.

¹⁸ Там само. – С. 26-27.

¹⁹ Літра Л. Підхід до російсько-українського конфлікту. Позиції Франції, Італії та Іспанії. Аналітична записка / Л. Літра. – К.: Інститут світової політики, 2015. – С. 1.

²⁰ European Parliament resolution of 15 January 2015 on the situation in Ukraine (2014/2965(RSP)) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2015-0011>

²¹ Шпек У. Позиція меншості в питанні російської агресії стала позицією більшості / У. Шпек // Український тиждень. – 2015. – №4(376). – С. 28.

²² Європейський стратегічний розвиток та український виклик: взаємозв'язки, тенденції та перспективи / Упор.: Коломієць О.В. – К., 2014. – С. 4.

²³ Remarks by President Donald Tusk after President Poroshenko's exchange of views with the members of the European Council [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/02/150212-tusk-after-meeting-poroshenko/>

²⁴ Міжнародні аспекти українсько-російського конфлікту // Національна безпека і оборона. – 2014. – № 5-6 (148-149). – С. 16.

²⁵ Побоювання України щодо Заходу. Аналітична записка [Електронний ресурс] // Інститут світової політики. – Режим доступу: <http://iwp.org.ua/ukr/public/1296.html>

²⁶ Королев Е. Российская экономика потеряла от санкций и падения нефтяных цен \$200 млрд [Електронний ресурс] / Е. Королев, Г. Набережнов // РБК. – 31 января 2015. – Режим доступу: <http://www.rbc.ru/rbcfreenews/54caa4e29a7947a87ff5ba45>

²⁷ Міжнародні аспекти українсько-російського конфлікту // Національна безпека і оборона. – 2014. – № 5-6 (148-149). – С. 17.

УДК: 327 (477) : 323.113 (=161.2)

© *Марія Процюк*
(м. Чернівці)

ВПЛИВ ДІАСПОРИ НА ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ

У статті висвітлюються важливість та особливості формування позитивного міжнародного іміджу України, одним з інструментів якого виступає діаспора. Наголошується на непослідовності державної політики у співпраці із закордонними українцями, розпорошеності владних функцій між численними державними органами у цій сфері. Автор розкриває своє бачення покращення існуючого становища у співпраці між державою та діаспорою з метою тво-

рення позитивного іміджу України на міжнародній арені.

Ключові слова: міжнародний імідж, діаспора, закордонні українці, державна політика.

Mariia Prosiuk. The influence of the diaspora to form positive international image of Ukraine. The importance and main features of the positive state image building of Ukraine are analyzed in the article. And diaspora is one of the tools of this image creation. It is

emphasized on inconsistency of the state policy in cooperation with foreign Ukrainians, on dispersion of the power functions between different state authorities in this sphere. The author discloses her own vision concerning the improvement of the status quo in cooperation between the Ukrainian state and its diaspora with the purpose of creation the positive image of Ukraine on the international arena.

Keywords: International image, diaspora, foreign Ukrainians, state policy.

Марія Процюк. Влияние диаспоры на формирование положительного международного имиджа Украины. В статье освещается важность и особенности формирования позитивного международного имиджа Украины, одним из инструментов которого является диаспора. Акцентируется на непоследовательности государственной политики относительно сотрудничества с заграничными украинцами, рассеянности властных функций между госорганами в этой области. Автор раскрывает свое видение улучшения существующего состояния относительно сотрудничества между государством и диаспорой с целью создания позитивного имиджа Украины на международной арене.

Ключевые слова. международный имидж, диаспора, иностранные украинцы, государственная политика.

Постановка наукової проблеми. Сучасне українське суспільство характеризує процес реформування всіх сфер життя, складна внутрішньополітична ситуація, економічні труднощі, зростаюча соціальна напруга. Становище ускладнюють бойові дії на Сході, спровоковані Росією, а також інформаційна війна та ворожа російська пропаганда. Все це зумовлює нагальну потребу у формуванні позитивного іміджу України на міжнародній арені.

Актуальність дослідження та стан наукової розробки. Покращення іміджу – одне із найважливіших питань у зовнішньополітичній стратегії будь-якої держави, що потребує поглибленої уваги з боку науковців. Проблемі формування міжнародного іміджу України присвятили свої дослідження М. Бойко, О. Мотиль, М. Недопитанський. Роль діаспори у формуванні іміджу стала предметом дослідження Г. Вербицької, І. Кириченко, І. Ключковської та ін. Проте питання формування іміджу України за кордоном і, зокрема, роль діаспори у цьому процесі потребують подальших досліджень, що спричинено сучасною ситуацією в Україні. Це і зумовило актуальність пропонованої теми наукової розвідки.

Метою дослідження є висвітлення процесу формування позитивного міжнародного іміджу України на сучасному етапі та аналіз ролі української діаспори (західної її частини) в цьому контексті.

Вклад основного матеріалу. У сучасній теорії міжнародних відносин імідж держави розглядається як «м'яка» сила. Тому чим краще в інформаційному плані Україна буде репрезентована за кордоном, тим ширшими будуть можливості для здійснення «м'якого» впливу з метою захисту і лобю-

вання національних інтересів, ведення конкурентної боротьби за інвестиції тощо.

Варто погодитися з думкою М. Недопитанського, який зазначає, що «імідж України – це скорегований, емоційно забарвлений образ нашої держави та її складових – соціального, політичного, культурного, туристичного, економічного (зокрема, інвестиційного) аспектів, в уявленні різних цільових груп на міжнародному, національному, локальному рівнях».¹

Продумана державна інформаційна політика й чітко спланована брендінгова кампанія на основі поєднання як зовнішньої (сприйняття країни за її межами), так і внутрішньої (характер уявлень про себе, свою країну та її місце у світі) складової іміджу зумовлює потребу у залученні іміджевого потенціалу України. Ставлячи перед собою завдання просування позитивного іміджу України в сучасних умовах, необхідно розпочати з національно-державної самоідентифікації. Формування позитивного ставлення до України в очах громадян інших держав неможливе за відсутності сформованого іміджу країни загалом і її регіонів зокрема у свідомості самих українців, громадян України.

Як свідчить практика, сконструйований політичний імідж держави нерідко виявляється важливішим, ніж її об'єктивні характеристики. Отже, професійне позиціонування в міжнародних інформаційних потоках та ідентифікація країни мають вирішальне значення при побудові міжнародних відносин.² Тому особливу увагу слід приділити проблемі зміни стереотипів, чого можна досягти шляхом створення нових стереотипів. На думку Г. Поцепцова, змінити стереотипне уявлення практично неможливо, незважаючи на рівень фінансового забезпечення інформаційної кампанії. Набагато легше запустити нові характеристики, ніж заперечувати ті, що стали стереотипом.³

Це не важко простежити і на прикладі українського іміджетворення. Тенденційність медійних повідомлень про Україну відійшла в минуле, що зумовлено драматичними подіями, пов'язаними з «революцією гідності», неоголошеною війною РФ та діями українських патріотів в зоні АТО. Поступово Україна в іноземних ЗМІ постає як держава – борець за свободу, незалежність, справедливість, із згуртованою у своїй більшості громадськістю та молодою політичною нацією, що формується.

Україна об'єктивно і справедливо прагне позиціонувати себе в якості європейської держави, тому цілеспрямоване, методичне і обґрунтоване закріплення такого образу у свідомості європейських суспільств – невід'ємний чинник створення позитивного іміджу України.

З цією метою був створений державний орган, структурний підрозділ Міністерства закордонних справ України – Комітет з питань формування міжнародного іміджу України. Документальною базою, на основі якої ґрунтувалася робота цього органу, у 2009-2011 роках була «Державна програма забезпечення позитивного міжнародного іміджу України».

Парламентські слухання наприкінці 2010 року рекомендували Кабінету Міністрів України затвердити подібну програму на період до 2015 року. Однак уряд проігнорував зазначену пропозицію.

Причина, як зазначається на сайті Рахункової палати України, полягала у відсутності ефективної організаційно-правової основи для реалізації програми з боку МЗС України. Кошти, виділені на її впровадження, було використано не за призначенням. Більше того, мета і результативність програми щодо популяризації України і формування її іміджу як європейської держави, економічно привабливої для міжнародних інвестицій та туризму, не досягнуті.⁴

Звідси випливає, що проблема присутності України в інформаційному просторі, творення власного міжнародного іміджу – це завдання як держави, так і суспільства в цілому. Національна політика у цій сфері повинна спиратися не лише на можливості і бажання держави, а, насамперед, на потенціал неурядових організацій, суб'єктів економіки і окремих громадян.⁵ У даному випадку держава має виступити у ролі координатора.

Актуальним стає визначення того, хто саме і яким чином здатен сприяти формуванню позитивного міжнародного іміджу України. Безумовно одним з таких суб'єктів виступає українська діаспора, зважаючи на її чисельність і організованість.

Відповідно до різноманітних джерел, близько 20 млн. українців проживають за кордоном. Тому представники діаспори та діаспорні організації, які своєю діяльністю та способом життя репрезентують образ історичної батьківщини, риси національного характеру власної держави в суспільствах, громадянами яких вони стали, є важливим чинником сприйняття України та формування її позитивного іміджу на міжнародній арені.

Загалом українська діаспора – це збірне визначення української національної спільноти поза межами етнічної української території. Умовно українську діаспору за територіальною ознакою можна поділити на східну (простори колишнього СРСР) та західну (держави Європи, Північної та Південної Америки), на якій і зосередимо свою увагу.

Заради справедливості варто зазначити, що Шевченківське «і чужому научайтесь, й свого не цурайтесь» яскраво простежується у житті української діаспори, яка, проте, насправді ніколи не була однорідним середовищем. Це зумовлено різними обставинами і причинами, що призвели до еміграції українців. Нині ж серед закордонних українців (переважно західної діаспори) спостерігається тенденція до мобілізації свого потенціалу, насамперед у зв'язку із сучасними подіями в Україні («Революція гідності», анексія Криму, військовий конфлікт на Сході).

Відродження незалежної України призвело до часткової втрати місця української діаспори як носія національної ідеї. Натомість з'явилася нова «надідея» – інтеграція України до світового співтовари-

ства, боротьба за її місце на міжнародній арені, формування позитивного міжнародного іміджу.

Україна визнає діаспору «невід'ємною частиною світової української спільноти» (відповідно до п. 2 «Національної концепції співпраці із закордонними українцями» від 13 жовтня 2006 року).⁶ Основою визначення терміну «закордонний українець» слугують норми Конституції України, а також Закон України «Про закордонних українців», згідно з яким «закордонним українцем є особа, яка є громадянином іншої держави або особою без громадянства, а також має українське етнічне походження або є походженням з України». Крім того, в Законі зазначено, що «українське етнічне походження – це належність особи або її предків до української нації та визнання нею України батьківщиною свого етнічного походження».⁷ Отже, на статус закордонного українця можуть претендувати й вихідці з України – представники інших національностей.

Правове визначення статусу закордонного українця, закріплене у вищезгаданих документах, дає можливість представникам діаспори зробити свій внесок у розвиток України. Надання діаспорі прав та свобод має на меті збереження української ідентичності, підвищення позитивного міжнародного іміджу України та залучення закордонних українців до суспільного життя країни, а також ефективне використання їхнього інтелектуального, духовного та культурного потенціалу в інтересах українського суспільства тощо, про що йдеться у «Національній концепції співпраці із закордонними українцями» (ст. 1).⁸

Діяльність закордонного українства у сфері творення міжнародного іміджу країни передусім залежить від вектора трансформаційних процесів, що відбуваються в Україні, адже чимало держав використовують свої діаспори як інструмент для реалізації зовнішньої і внутрішньої стратегії розвитку. Варто зауважити, що країни-кандидати активно залучали свої діаспори на шляху вступу до ЄС. Так, у 2003 році Польща провела спільну конференцію парламенту та польських громад зарубіжжя, на якій була відзначена вагома роль польської діаспори на шляху входу країни до ЄС. Зокрема, і робота полонії щодо утвердження позитивного образу своєї держави у країнах проживання.⁹

Доволі часто змінюється ситуація довкола державних органів, що регулюють співпрацю України зі своєю діаспорою. Зазнавши чимало багаторазових реорганізацій, переходячи у підпорядкування від одного міністерства до іншого впродовж короткого періоду часу, наразі робота із закордонним українством належить до сфери компетенції одразу декількох органів державної влади. Це Департамент у справах релігій і національностей Міністерства культури України, до складу якого входить відділ національних меншин України та української діаспори. Відповідний департамент діє у складі Міністерства освіти і науки України, що займається освітніми питаннями закордонних українців. У ще одному міністерстві – Міністерстві соціальної полі-

тики України – опікуються питаннями трудової міграції українців. Окрім цього, у складі МЗС України є окремий Департамент світового українства та культурно-гуманітарного співробітництва. Зрештою, сподіваємося (хоча надії й мало), що у новоствореному Міністерстві інформаційної політики України українська діаспора не залишиться поза увагою. Тим паче, що в існуючій ситуації діаспорні медіа мають змогу допомогти у питанні активної присутності України у закордонних ЗМІ.

Поряд з цим, у 2004 році було створено ще один орган з метою регулювання контактів з українською діаспорою – Управління з питань зв'язків із закордонним українством при МЗС України. Однак така, здавалося б, ефективна і багатообіцяюча структура перестала діяти у зв'язку зі зміною уряду.¹⁰

Не можемо оминати увагою Національну комісію з питань закордонних українців – постійно діючий орган Кабінету Міністрів України, утворений у 2004 році. Основне завдання Комісії – розгляд питань, пов'язаних із наданням, відмовою або припиненням дії статусу закордонного українця¹¹.

Очевидно, що такий стан справ щодо державних органів, які співпрацюють із закордонним українством, аж ніяк не позитивно впливає на регулювання всього комплексу питань, пов'язаних з цією сферою. Наявність низки органів із різним підпорядкуванням створює ситуацію, за якої відбувається дублювання функцій, що створює зайві перешкоди на непростому шляху конструктивної, стратегічно зорієнтованої і пріоритетної співпраці з українською діаспорою.

Виходячи з цього, вважаємо доцільним формування окремого Міністерства діаспори України, яке б перебрало на себе всі функції щодо регламентації стосунків із українцями за межами нашої держави. Це б не тільки дало можливість зосередити в одних руках весь комплекс питань, нерозривно пов'язаних із чіткою і продуманою діаспорною політикою, а й дозволило б не розпоршувати функції і дії між різними відомствами. Більше того, скоротився б чиновницький управлінський апарат.

Тому слушною в цьому контексті є резолюція Форуму української молоді діаспори, що відбувся у 2014 році в Івано-Франківську. В документі зазначається, що, враховуючи те, що «з боку МЗС не було зроблено жодного кроку для підтримки та розвитку відносин зі світовим українством, зокрема, не створено окремого органу центральної влади по роботі із закордонними українцями і державного фонду для фінансування програм, недорозроблена програма медіа підтримки на державному рівні...», молодь української діаспори просить створити окреме Міністерство діаспори задля активізації співпраці між українцями, які проживають в різних країнах світу, та державою України.¹² Також молодь діаспори серед іншого закликала до «змін персоналій в консульствах та посольствах України за кордоном в деяких країнах світу» як таких, що не виправдали себе.¹³

У цьому контексті варто пригадати Указ Президента від 20 лютого 2006 року № 142 «Про культурно-інформаційний центр у складі закордонної дипломатичної установи України». Згідно з документом, основними завданнями таких центрів є сприяння розвитку міжнародного співробітництва України з державою перебування, поширення там інформації про Україну, підтримання зв'язків з українцями за кордоном.¹⁴

На нашу думку, це досить позитивна ініціатива, про що свідчить відкриття низки таких центрів при багатьох закордонних дипломатичних установах України. До того ж, цілком ймовірно, що ці центри могли б співпрацювати з діаспорою країни перебування як потужною силою, що обізнана з особливостями тамтешньої цільової аудиторії та оперує ресурсами для поширення необхідної інформації про Україну. Проте теорія, вочевидь, розходиться з практикою, про що свідчить вищезазначене прохання діаспори щодо зміни персоналій в окремих дипломатичних представництвах, які нерідко залишаються бездіяльними в даній сфері.

Звернувшись до нормативно-правової бази, згадаємо ще один вагомий документ – «Державну програму співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року», прийняту у 2012 р. Її мета – утвердження позитивного міжнародного іміджу України, активізація співробітництва з міжнародними організаціями, прискорення євроінтеграційних процесів, поглиблення співробітництва з країнами проживання закордонних українців, створення умов для їх залучення до реалізації зовнішньополітичних ініціатив України та ін.¹⁵

За змістом ця програма є не стільки чітким планом дій у сфері співпраці із діаспорою, скільки декларативною платформою, яка потребує появи подальших програмних документів із чіткими визначеними кроками на коротко- і довгострокову перспективу.

На думку І. Ключковської, стосунки України та закордонного українства на сьогоднішній день розвиваються у двох напрямках – по вертикалі (наукові дослідження широкого діапазону) та горизонталі (дослідження сьогодення діаспори, вплив на неї асиміляційних процесів тощо)¹⁶, і на двох рівнях – на рівні громадських організацій та на рівні державних установ, які передбачають таку співпрацю.

Дійсно, лише тандем держави і громадських організацій дасть можливість назвати співпрацю між Україною та її діаспорою результативною. Проте, на протигагу цьому, М. Ратушний, голова «Української всесвітньої координаційної ради», вважає, що об'єднаним центром для українців зарубіжжя та історичної батьківщини може бути лише громадська структура, і аж ніяк не державне відомство чи міністерство.¹⁷

Передусім саме закордонне українство яскраво демонструє активну позицію у контексті зв'язків з Українською державою. Про це свідчить, зокрема, і вітальне слово президента «Світового конгресу українців» (СКУ) Є. Чолія з нагоди інавгурації пре-

зидента України П.Порошенка: «Українська діаспора... буде співпрацювати з Президентом України для забезпечення територіальної цілісності України, якнайшвидшого миру на українській землі, консолідації українського суспільства, подальшої демократизації, євроінтеграції та процвітання України».¹⁸

Варто зауважити, що СКУ розробив концепцію «Єдиного українського інформаційного простору» – платформу, метою якої є об'єднання діаспорних ЗМІ, всіх можливих важелів впливу української діаспори у світі та забезпечення тісного інформаційного контакту з Києвом. До того ж, СКУ перебуває на етапі реєстрації в Україні в якості міжнародної організації, що ймовірно стане поштовхом до зближення українців України з діаспорою.¹⁹

Очільник ще однієї діаспорної організації – «Світового конгресу українських молодіжних організацій» (СКУМО) – М.Гочак переконаний, що діаспора є найбільшим лобістом України у світі. І водночас з прикрістю додає: «Ми, діаспора, знаємо про вас більше, ніж ви про нас».²⁰

З цієї ж позиції президент «Європейської асоціації українців» О.Толкачов вважає, що сучасна державна політика щодо закордонних українців недостатньо ефективна та потребує перегляду. На його думку, держава має активніше залучати діаспору та її об'єднання до реалізації міжнародної політики, як це робилося з питанням щодо визнання факту українського Голодомору іншими країнами.²¹

Самі ж діаспорні об'єднання втілюють у життя чимало різнопланових проєктів. Серед них – проєкт зі збереження інтелектуальної спадщини української еміграції, що знайшов відображення у «Концепції електронної бібліотеки «Diasporiana», медіапорталу української діаспори «Vidia», «Стожари», «Кобза» та ін. Своєю діяльністю вони репрезентують життя українців за кордоном, знайомлять із українською культурою, об'єктивно висвітлюють події, що відбуваються на їхній історичній батьківщині тощо.

Ці та багато інших діаспорних об'єднань та організацій – представників т.зв. «третього сектору», – з одного боку, ілюструють активізацію діяльності закордонного українства, а, з іншого, показують певну розпоршеність, відсутність координації зусиль щодо втілення у життя конкретної мети. Це, на нашу думку, пов'язано із відсутністю цілеспрямованого та опосередкованого впливу на їхню діяльність відповідальних за це державних органів у самій Україні.

Об'єднання закордонних українців вписується у світову діаспорну та міграційну мозаїку з властивими їй внутрішніми суперечностями, конфліктами різних міграційних хвиль, трансформаційними, асиміляційними процесами, що цілком природно.²² Проте викликає подив формальний характер взаємин України і діаспори, який характеризував всі роки незалежності. Одновекторність цих стосунків (від діаспори до України) має бути змінена на двовекторність.²³ Співпраця України з діаспорою по-

винна носити системний та концептуальний характер.

Автор погоджується із думкою, висловленою в Інтернет-виданні «Тижень.ua»: «Це правда, що Україна має співпрацювати з діаспорою, але, що набагато важливіше, Україна має зрозуміти, що без діаспори вона сама не в стані поліпшити свій імідж. Діаспора має досвід, фінанси, інститути, вплив та знання світових мов. Україна тих чинників не має і ще довго не матиме».²⁴

Висновки. Очевидно, що державна політика щодо закордонного українства повинна бути більш відповідальною, для чого, насамперед, необхідно владнати питання механізмів здійснення такої політики. Слід затвердити і розпочати реалізацію нової «Державної програми співпраці із закордонним українством» на наступні 5 років. Вагому увагу варто приділяти діаспорним ЗМІ та робити все можливе задля підтримки українських навчальних закладів за кордоном.

Зрештою, суспільний і політичний вплив української діаспори, залучення потенціалу українства у інформаційній, культурній, інтелектуальній, а часто й у фінансовій сферах відіграє вагому роль у формуванні позитивного міжнародного іміджу України. Проте співробітництво між Україною та її діаспорою не повинно зводитися до тимчасових одноразових піар-акцій і не має права змінюватися залежно від зміни владних структур, у разі, якщо держава дійсно дбає про свій міжнародний імідж і розглядає діаспору як дієвий чинник його формування.

¹ Недопитанський М. Імідж країни – це дуже серйозно / Віче. – 2002. – №2 (119).

²Бойко М. Средства формирования положительного имиджа страны и конструирование коллективной идентичности // Язык, коммуникация и социальная среда. – Выпуск 3. – Воронеж: ВГУ, 2004. – С. 82–91.

³ Почепцов Г. Паблік Рилейшнз для професіоналов / Г. Почепцов. – К.: Ваклер, 2005. – 624 с.

⁴ Позитивний імідж України: реалії відставання / Рахункова палата України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16739783.

⁵ Вербицька Г. Міжнародний імідж України: проблеми та шляхи реформування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ijimv.knukim.edu.ua/zbirnyk/1_2/1-verbytska.pdf.

⁶ Національна концепція співпраці із закордонними українцями / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/875/2006>.

⁷ Закон України «Про закордонних українців» / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>.

⁸ Національна концепція співпраці із закордонними українцями.

⁹ Ключковська І. Держава – діаспора у світових реаліях / І. Ключковська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Історичні науки. – 2008. – Вип. 11. – С. 8–19.

¹⁰ Ключковська І. Що може діаспора? Досвід інших країн та реалії України / Газета «День» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/cuspilstvo/shcho-mozhe-diaspora>.

¹¹ Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Національної комісії з питань закордонних українців» / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1024-2004-%D0%BF>.

¹² Закордонні українці вимагають власного міністерства / Газета «Експрес» online [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://expres.ua/news/2014/09/01/113215-zakordonni-ukrayinci-vymagayut-vlasnogo-ministerstva>.

¹³ Закордонні українці вимагають власного міністерства / Газета «Експрес» online.

¹⁴ Указ Президента України «Про культурно-інформаційний центр у складі закордонної дипломатичної установи України» / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/142/2006>.

¹⁵ Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал [Електронний ре-

сурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/682-2012-%D0%BF>.

¹⁶ Ключковська І. Держава – діаспора у світових реаліях.

¹⁷ Ключковська І. Що може діаспора?

¹⁸ Галицький С. Діаспора має знати про українські реформи / Українське слово. Ukrainian Weekly Newspaper. USA. Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrslowo.net/ukrainstvom/ukrainian-community/19597.html>.

¹⁹ Гочак М. Діаспора є найбільшим лобістом України у світі / Репортер. Ів-Франківський обласний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://report.if.ua/gazeta/tyzhden/myroslav-gochak-diaspora-ye-najbilshym-lobistom-ukrayiny-u-sviti/>.

²⁰ Там само.

²¹ Проблеми закордонного українства / Українська Греко-Католицька парафія Святого Миколая [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrainische-kirche.com/index.php?id=19&xttnews%5Bpointer%5D=13&xttnews%5Btt_news%5D=260&xttnews%5BbackPid%5D=10&cHash=2017e0c176.

²² Ключковська І. Держава – діаспора у світових реаліях.

²³ Ключковська І. Що може діаспора?

²⁴ Мотиль О. Імідж України та діаспора / Тиждень.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/5782>.

УДК: 327.8(410:436) «1918»

© Уляна Сахновська
(м. Чернівці)

АВСТРО-УГОРЩИНА ЯК ОБ'ЄКТ БРИТАНСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ НА ЗАВЕРШАЛЬНОМУ ЕТАПІ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1918 рік)

У статті висвітлено співвідношення британської політики і пропаганди щодо Австро-Угорщини. Маючи у власному «тилу» колоніальну імперію, її правителі не могли відкрито підтримувати актуальні на той час заклики «національного визволення». В екстремальних умовах тотальної війни цю місію виконали пропагандисти з Відділу пропаганди на противника при Міністерстві інформації.

Ключові слова: пропаганда, Австро-Угорщина, Відділ пропаганди на противника («дім Крю»), Міністерство інформації.

Uliana Sakhnovska. Austria-Hungary as the object of British propaganda at the final stage of the First World War (1918). The article investigates correlation between British politics and propaganda concerning Austria-Hungary. Owning the great colonial empire, its rulers could not openly support topical at that time calls of «national liberation». In such extreme conditions of total war this mission was accomplished by propagandists of the Enemy Propaganda Department under the Ministry of Information.

Keywords: propaganda, Austria-Hungary, Enemy Propaganda Department (Crewe House), Ministry of Information.

Уляна Сахновская. Австро-Венгрия как объект британской пропаганды на завершающем этапе Первой мировой войны (1918 год). В статье освещено соотношение британской политики и пропаганды по вопросу Австро-Венгрии. Имея в своем «тылу» колониальную империю, ее правители не могли открыто поддерживать актуальные в то время призывы к «национальному освобождению». В экстремальных условиях тотальной войны эту миссию выполнили пропагандисты Отдела пропаганды на противника при Министерстве информации.

Ключевые слова: пропаганда, Австро-Венгрия, Отдел пропаганды на противника («дом Крю»), Министерство информации.

Постановка наукової проблеми та її значення. Впродовж 1914-1918 років у Великій Британії велись активні пошуки ефективності зовнішньої пропаганди. Організаційно цей процес проходив у три етапи: у вересні 1914 року було засноване невелике секретне Бюро (War Propaganda Bureau), яке у 1917 році замінив формально підлеглий Форін офісу Відділ (Department of Information), та, насам-